

Tilknytning i oppstartsfasen for de yngste barna

Attachment in the start-up phase for toddlers

Anja Malene Vatvedt-Måsøy

Kandidatnummer 2001

Veiledere: Monica Bjerklund & Mirjam Dahl Bergsland

**Bacheloroppgave
BHBAC3900**

Trondheim, mai 2018

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse:

1. Innledning:

1.1 Valg av tema.....	s.1
1.2 Problemstilling.....	s.1
1.3 Oppgavens oppbygning.....	s.1-2

2. Teori:

2.1 Begrepsavklaring.....	s.3
2.2 Tilknytning.....	s.3-4
2.3 Tilvenning.....	s.4-5
2.4 De yngste barnas behov.....	s.5-6
2.5 Foreldresamarbeid.....	s.6
2.6 Primærkontakt.....	s.6-7
2.7 Trygghetssirkelen.....	s.7-8

3 Metode:

3.1.Valg av metode.....	s.9
3.2. Intervju som metode.....	s.9-10
3.3. Planlegging av datainnsamling.....	s.10
3.4. Utvalg av informanter.....	s.10-11
3.5. Beskrivelse av gjennomføring.....	s.11
3.6. Analysearbeid.....	s.11-12
3.7. Metodekritikk.....	s.12
3.8. Etske retningslinjer.....	s.12-13

4. Presentasjon av funn:

4.1.Organisering av tilvenningsperiode.....	s.14-15
4.2.Fokus; tilknytning til barn eller voksne?.....	s.15-16
4.3.Skape trygge relasjoner.....	s.16
4.4.Primærkontakter.....	s.16-17
4.5.Foreldresamarbeid.....	s.17-18
4.6.Trøsteobjekt.....	s.18

5. Drøfting av funn:

5.1.Tilknytning.....	s.19-20
5.2.Foreldresamarbeid.....	s.20-21
5.3.Tilvenningsperioden.....	s.21-22
5.4.Trøsteobjekt.....	s.22

6. Oppsummering og avslutning

6.1 Oppsummering og avslutning.....	s.23
-------------------------------------	------

7. Litteraturliste

7.1 Litteraturliste.....	s.24-25
--------------------------	---------

8. Vedlegg

8.1 Intervjuguide.....	s. 26
8.2 Samtykkeskjema.....	s.27
8.3 Trygghetssirkelen.....	s.28

1. Innledning

1.1 Valg av tema

Temaet jeg har valgt å skrive om i denne bacheloroppgaven er tilknytning i oppstartsfasen. Gjennom praksis i mine tre studieår har jeg ofte overhørt fra de ansatte i barnehagene at tilknytning er svært viktig, spesielt på småbarnsavdeling. Og da jeg valgte å gå fordypning i de yngste barna i barnehagen, visste jeg at jeg ønsket å ha om nettopp dette temaet. Grunnen til det er ikke bare fordi jeg har hørt andre barnehageansatte snakke om det, jeg ønsker også å få en økt forståelse selv rundt dette med tilknytning og viktigheten av det. Jeg har heller ingen erfaring med oppstartsfasen selv, da det ikke har vært noen nye barn som skulle starte da vi hadde praksis.

Rammeplanen 2017 skriver også om når barnet begynner i barnehagen: ‘‘Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god oppstart i barnehagen’’. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn’’.

Formålet med denne oppgaven er å lære mer om hvordan barnehagelærere kan legge til rette for en trygg tilknytning for de yngste barna i barnehagen.

1.2 Problemstilling

Jeg tenkte og diskuterte en stund med mine veiledere for å komme frem til en problemstilling som jeg følte dekket det jeg ville skrive om. I første omgang omhandlet problemstillingen min tilknytning hos de yngste barna i søskengrupper, men jeg kjente selv at det ikke var det jeg ville skrive om. Jeg ville ikke ha fokus på søskengrupper. Jeg hadde en ny samtale med veileder, og kom da frem til den problemstillingen jeg har nå. Den føler jeg er mye mer relevant for det jeg ønsker å skrive om, og den er fint avgrenset i forhold til arbeidstiden jeg har med oppgaven. Min problemstilling gjennom denne oppgaven lyder som følger:

Hvordan kan barnehagelærere legge til rette for trygg tilknytning i oppstartsfasen for de yngste barna i barnehagen?

1.3 Oppgavens oppbygning

Jeg har valgt å dele min oppgave inn i fem hoveddeler, der den første hoveddelen er teori. Der ønsker jeg å begynne med begrepsavklaring som er gjeldende for mitt valgte tema, før jeg etterpå gir mer teoretiske beskrivelser. Grunnen til at jeg har valgt temaene tilknytning,

tilvenning, de yngste barnas behov, foreldresamarbeid, trygge relasjoner og trygghets sirkelen er fordi svarene jeg fikk fra mine informanter omhandlet dette. Min intervjuguide var også bygget opp til dette. Etter jeg har presentert teori, vil jeg gå videre på metode. Her vil jeg presentere den forskningsmetoden jeg har benyttet meg av, samt å skrive litt generelt om intervju, valg av informanter, etikk og kritisk syn på metode. Deretter vil jeg gå videre på presentasjon av funn, hvor jeg vil presentere mine hovedfunn etter å ha gjennomført mitt intervju. Etter dette vil jeg gå over på drøfting, og til slutt vil jeg skrive en oppsummering og avslutning.

2. Teori

2.1 Begrepsavklaring

I teoridelen vil jeg begynne med å avklare de begrepene som er sentrale for min oppgave. Deretter vil jeg skrive om relevant teori i forhold til oppgaven, for å kunne støtte det opp mot det jeg vil drøfte i min drøftingsdel. I denne teoridelen har jeg valgt seks ulike temaer, som er resultat av funnene mine etter intervju. De ulike temaene jeg vil skrive om her er tilknytning, tilvenning, de yngste barnas behov, foreldresamarbeid, primærkontakt og trygghetssirkelen.

2.2 Tilknytning

Vi kan finne flere ulike måter å definere tilknytning på. Jeg velger å ta utgangspunkt i John Bowlby, en teoribygger som grunnla teorien om tilknytning og viste hvordan tilknytningsrelasjoner mellom barn og omsorgspersoner er avgjørende for utvikling av barns personlighet.

Tilknytning er hos Bowlby et medfødt atferdssystem som regulerer barnets atferd i samspill med omsorgspersonen, og hvor den voksne med sin mer integrerte og modne struktur stabiliserer barnet og gir dert en beskyttelse som øker dets overlevelsesmuligheter. (Hart & Schwartz 2009, s. 65)

Bowlby (1988) legger mye vekt på omsorgspersonens betydning av fysisk og psykisk tilgjengelighet, i tillegg til den voksnes evne til å gi gjensvar i samspillet med barnet. Han sier det at barnet har et behov for å få oppleve en varm, intim og kontinuerlig relasjon til en person. "Han peker på betydningen av de første følelsesmessige båndene som dannes mellom det lille barnet og den som har omsorgen for det". (Abrahamsen 2008, s. 92). Han mener at denne bindingen er mye mer intens enn tilknytningen til andre personer i barnets nærhet (Abrahamsen 2008, s. 92).

Tilknytningspersoner er også svært gjeldende når vi snakker om tema tilknytning. Drugli 2017, s. 21 beskriver tilknytningspersoner som;

Tilknytningspersonene er de som barnet har en spesielt nær relasjon til. Små barn knytter seg til de som gir dem fysisk og følelsesmessig omsorg, er rimelig stabilt til stede i deres liv og er villige til å etablere en nær, positiv og forutsigbar relasjon til dem.

Videre skriver Drugli 2017, s. 21 at "de første syv-åtte månedene i livet deres vil de fleste barn vise nesten samme reaksjoner ovenfor alle voksne personer som prøver å få til et positivt

samspill med dem''. Men etter barnet har passert denne alderen, vil mange barn begynne å foretrekke mennesker som de allerede kjenner, og de kan begynne å vise negative reaksjoner ovenfor nye mennesker. Dette er fordi ukjente mennesker kan vekke en følelse av utrygghet hos små barn. (Drugli 2017, s. 21). De nye menneskene kjenner ikke barnet og dets behov, på lik linje som barnet ikke kjenner den/de voksne eller deres væremåte. (Drugli 2017, s. 21). Og når vi forstår dette, så ser vi også viktigheten av at barna i oppstartsfasen får tid til å bli kjent med de som etter hvert skal ta seg av dem. Etter hvert som tiden går så vil barna knytte seg personalet som tar vare på dem.

2.3. Tilvenning

Når et barn begynner i barnehagen, vil det medføre at barnet møter et helt nytt miljø hvor det er nødt til å tilegne seg nye rutiner og regler. Barnets behov for det som er kjent og trygt forstyrres, noe som ofte vil føre til en sorgfølelse for dem. Spesielt når de skilles fra sine omsorgspersoner, det kan oppleves som en stor utfordring for barnet. Abrahamsen 2013, s. 69 beskriver det slik: 'det er et farvel til spedbarnsalderen, og et farvel til en verden som for de fleste barn oppleves god og nær, oversiktlig og kjent''. Derfor er tilvenningsperioden svært viktig i oppstarten for de yngste barna i barnehagen. Abrahamsen 2013, s. 69 skriver videre at det innebærer en støtte og utfordring mellom barn og voksne.

Broberg, Hagström & Broberg 2014, s. 131 skriver at det er tre formål som skal oppfylles i tilvenningen:

1. å venne barnet til det nye miljøet
2. å gi barnet en sjanse til å bli tilstrekkelig godt kjent med minst en pedagog slik at denne kan fungere som en erstatning den tiden da foreldrene er på arbeid
3. å venne barnet til å klare seg i flere timer i strekk uten foreldene, og i stedet benytte seg av pedagogen for å sette tilknytningssystemet i hvilemodus og kunne engasjere seg i lek og utforskning.

Det som er viktig å huske på i forhold til når små barn skal begynne i barnehagen, er at det ikke er mulig å forklare eller forberede barnet på forhånd hva som nå skal skje. Små barn er nesten genetisk programmert til å reagere negativt på å bli adskilt fra sine foreldre eller foresatte. Derfor må de fleste nesten bare få erfare denne endringen i livet deres. De må få lov til å kjenne på sorgen ved adskillelse og, det er viktig å anerkjenne barnets følelser. Barnet må få lov til å venne seg til barnehagen slik at det å være der i ukedagene etter hvert blir det som er normalt for dem. Som voksen er man nødt til å møte barn med forståelse for at dette er en

krevende periode. Små barn er vane med at deres foreldre representerer en trygghet for dem, og derfor kan det føles skummelt når de blir borte i mange timer.

2.4. De yngste barnas behov

For at de yngste barna skal få oppleve god barnehagekvalitet, er det viktig å forstå deres behov. Små barn har nemlig helt andre behov enn hva eldre barn har. Hos de yngste barna er nemlig noen behov mer grunnleggende enn andre, og dette er behov som de trenger å få ivaretatt både i barnehagen og i hjemmet (Drugli 2017, s. 32).

De første grunnleggende behovene de yngste barna har er trygghet og omsorg. Små barn har et grunnleggende behov for å føle trygghet. Og for at barna skal føle seg trygge så må de "vite med seg selv" at foreldrene eller en annen voksen vil forstå og hjelpe det når det trengs. Det innebærer at den voksne er tilgjengelig og lydhør ovenfor barnas uttrykk og behov. Små barn kan faktisk ikke klare seg selv, og de trenger å vite hvem som er der for det. Derfor er det viktig når små barn skal begynne i barnehagen, at barnet føler trygget til en av de voksne i personalet før foreldrene slutter å være tilstede sammen med barnet. (Drugli 2017, s.32-33.).

Omsorg er som også nevnt et av de yngste barnas behov. Små barn trenger omsorg, og når voksne utøver omsorg for små barn, så handler det faktisk både om det man gjør og det man føler. Barnet må også oppleve det den voksne gjør, som omsorg (Drugli 2017, s. 33)

Det andre grunnleggende behovet jeg vil gå inn på er forutsigbarhet. Små barn har behov for forutsigbarhet, blant annet "fordi det ikke er mulig å forberede dem på det som skal skje gjennom verbale forklaringer" (Drugli 2017, s.33.). De fleste av de yngste barna liker at dagen har en rimelig jevn rytme hvor rutiner gjentar seg. Da vil de etter hvert lære seg å huske det som pleier å følge etter hverandre, og kan forberede seg på det. Små barn har god hukommelse, og det å ha forutsigbarhet vil hjelpe dem med å dra nytte av det. Dersom det skjer et brudd på forutsigbarheten kan det være med på å vekke blant annet uro og utrygghet (Drugli 2017, s.33-34).

Det tredje og siste behovet jeg vil gå nærmere inn på er stabilitet i relasjoner. "De fleste småbarn fungerer best i relasjoner til mennesker de kjenner, og de bruker vanligvis en del tid på å bli kjent med nye mennesker (Drugli 2017, s. 34). Dette kan være med på å skape utfordringer når barnet skal begynne i barnehagen. For at deres behov for trygghet skal bli ivaretatt, så betyr det mye for barnet å få anledning til å skape nye relasjoner sammen med relasjoner de allerede har. Dersom foreldrene er med på, og hjelper barnet med å bli kjent med en i personalet mens de er sammen med barnet i oppstartsfasen, så vil den nye relasjonen

henge sammen med relasjonen barnet har til sin forelder, og på den måten knyttes relasjoner sammen, og barnet vil oppleve stabilitet i en tid med store forandringer (Drugli 2017, s.34).

2.5. Foreldresamarbeid

I Rammeplanen står det nedskrevet at barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid, og legge til rette for en god dialog med foreldre. Og nettopp dette er grunnleggende for at oppstartsfasen for barnet skal oppleves så trygt og enkelt som mulig. Når et lite barn skal begynne i barnehagen, så er dette den første og viktige overgangen i barns liv. (Drugli 2017, s. 50) Barnet går her fra å ha tilbrakt sin tid hjemme sammen med foreldre/foresatte, og eventuelt søsken, til å nå skulle finne seg til rette på et nytt sted med mange nye mennesker. Rutiner og aktiviteter her er også annerledes enn hva de er vane med hjemmefra. (Drugli 2017, s. 50). Foreldre har derfor en svært viktig rolle for at overgangen for barna skal bli så god som mulig. Det som er viktig å vite er at det ikke finnes noen fasit på hvordan en god tilvenning skal skje. Tilvenningen må foregå på en slik måte at det tilpasses barnet og dets behov. Derfor er det heller ikke mulig å gi svar på hvordan det oppleves for et barn å begynne i barnehagen. Noe som derimot går igjen, er at noen foreldre gjerne synes det oppleves utfordrende når deres barn skal begynne i barnehagen. Drugli 2017, s. 48 presenterer en studie hvor de har intervjuet mødre, og der fant de at 40% av mødrene opplevde at tilvenningsperioden var vanskelig for deres egen del. Det ble videre funnet en sammenheng mellom det at mødrene var engstelige og urolige, og en vanskelig tilvenning for barna. Det aller beste her for barnet vil være at foreldrene får hjelp til å håndtere sin egen eventuelle uro og bekymring før barnet skal begynne i barnehagen, slik at dette ikke smitter over på barnet (Drugli 2017, s. 49).

Sigsgaard, Haslund & Madsen (2010) skriver at det er en forutsetning at foreldrene er trygge for at barnet skal føle seg trygt. Tilbakemeldingen som foreldre gir er viktig for barnehagens kvalitet. Målet med oppstartsfasen er ifølge Skjølsvold at foreldrene skal og barna skal bli trygge i barnehagen, men også at barnet skal oppleve trygghet i forhold til at foreldrene kommer tilbake og henter de (Skjølsvold 2010, s. 21).

2.6. Primærkontakt

Det er mange barnehager i dag som benytter seg av dette med primærkontakter. Et annet ord kan være kontaktperson. Primærkontaktsystemet innebærer at det er en voksen i personalet som har et spesielt ansvar for å etablere kontakt med noen av barna og deres foreldre i oppstartsfasen og tilvenningsperioden. Det er mye enklere for et lite barn å bli kjent med en person, enn å skulle bli kjent med hele personalet med en gang. Drugli 2017, s. 57 skriver at:

Flere studier viser at bruk av kontaktperson fører til at tilvenningen går bedre.

Kontaktpersonen vil ha spesiell oppmerksomhet rettet mot «sine» nye barn, og barna vil raskt skjønne at hun eller han er deres nye «trygge havn». Etter en stund vil barna også forstå hvilke andre voksne som jobber i deres avdeling, og innlemme dem i flokken sin.

2.7. Trygghetssirkelen

Trygghetssirkelen er en modell som viser oss hvordan de grunnleggende behovene henger sammen. Den er bygget på mange år med forskning rundt begrepet tilknytning. Modellen er oval, og viser to åpne hender på venstre side. Den øvre delen i modellen viser når barnet lærer seg å utforske verden. (Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad 2013, s. 25). Nederst i modellen viser tilknytningsbehovet, barnets avhengighet og beskyttelsesbehov. Dette handler om barnets behov når det trenger nærhet eller hjelp med følelser. Jeg vil nå gå dypere inn i å forklare denne modellen.

Jeg tar for meg den øvre delen av modellen først. Dette viser som nevnt når barnet lærer seg å utforske verden. Når barnet får utforske det han eller hun har rundt seg, så utvikles dets nysgjerrighet til å utforske resten av verden og menneskene i den. Nysgjerrigheten hos barn er svært viktig. Dersom nysgjerrigheten deres blir begrenset, så vil dette være med på å begrense gleden av livet. Nysgjerrigheten er det som gjør at vi mestrer. Når barnet begynner å utforske verdenen så begynner det å utvikle en selvstendighet, en indre følelse av at det kan påvirke (Drugli 2017, s. 57).

Det som er viktig å påpeke, og som vi ser i modellen, så er det at barnet trenger den voksne selv om det befinner seg i denne delen av modellen. Barnet trenger her at vi først og fremst passer på det. Det å legge trygge rammer og å legge til rette for sikkerhet for barnet å utforske er viktig. Da føler de at de blir passet på, og først da tør de å gå ut av sin komfortsone. Det andre modellen viser at barnet trenger, er at vi som voksen fryder oss over barnet. Dersom vi viser barnet glede og interesse for det han eller hun gjør, vil dette være med på å motivere barnet til å utforske verdenen videre. Det tredje modellen viser er ganske grunnleggende, og det er at vi skal hjelpe barnet når det trenger det. Men det er viktig å la barnet få prøve på egenhånd først. Det fjerde og siste modellen viser er at barnet vil den voksne skal ha det gøy sammen med barnet. En aktiv og nysgjerrig voksen vil føre til aktive og nysgjerrige barn.

Den nedre delen av modellen viser som nevnt tidligere tilknytningsbehovet, barnets avhengighet og beskyttelsesbehov. Med andre ord så har barnet behov for nærhet og hjelp til å organisere følelsene sine.

Barn trenger å få fylt opp den emosjonelle koppen. Barn som har tom kopp eller lades for lite, kan bli urolige, sutrete, misfornøyde og sinte. Eller de kan reagere med å trekke seg mer inn i seg selv å bli passive. (Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad 2013, s.29).

Når barnet leker så har det faktisk et behov for å "lade seg". Her trenger da barnet kontakt eller nærhet for å stabiliseres, for å kunne leke og lære. Når barnet føler dette behovet kommer, så vil de oppsøke deg. Dette kan de gjøre på mange måter, kanskje ved å sende et smil, sitte på fanget eller ved å holde rundt det.

Når barnet er i denne delen av modellen, så har det andre behov enn når det befinner seg i øvre del. Her trenger nå barnet først og fremst at den voksne beskytter det. Et barn som føler seg ubeskyttet vil raskt føle seg utrygg, og det vil da være med på å påvirke dets opplevelse av sin hverdag. Det andre behovet barnet har her er at vi trøster det. Barnet vil søke etter trøst dersom det for eksempel slår seg eller føler seg utrygg. Da er det viktig at den voksne ser barnets behov, og gir det trøst for det det har behov å trøstes for. Det tredje behovet er at den voksne viser godhet for barnet. Her er det viktig å være en tilstedeværende, støttende, lyttende og observant voksen. Det fjerde og siste behovet barnet har i denne delen av modellen, er hjelp til å organisere følelsene sine. Små barn har ikke særlig mye muntlig språk. Derfor er det viktig at den voksne oppfatter barnets kroppsspråk og ansiktsmimikk i ulike situasjoner, og kan hjelpe det å sortere sine følelser. Som for eksempel hvis barnet blir sint og slår et annet barn, kan den voksne da hjelpe barnet ved å snakke med det, fortelle at det er lov å bli sint men at det ikke er lov til å slå osv., men hjelpe det til å bearbeide følelsene sine og få utløp for de på en annen måte.

Henviser til modell av trygghetssirkelen i vedlegg 8.3

3. Metode

3.1. Valg av metode

“Vitenskapelig metode er framgangsmåter eller «teknikker» for å gi svar på ulike typer forskningsspørsmål” (Bergsland & Jæger 2014, s. 66). Når man skal finne sin forskningsmetode man ønsker å benytte seg av, er det viktig at man velger en metode man veit man får et godt utbytte av. Det er ikke alltid like lett å velge hvilken metode man skal benytte seg av. Bergsland & Jæger 2017, s. 66 skriver:

Før man velger metode av bachelorprosjektet er det viktig å innhente forhåndskunnskap om temaet man har valgt, klargjøre formålet med prosjektet, innhente kunnskap om ulike innsamlings- og analyseringsteknikker og bestemme hvilke man skal benytte for å innhente den ønskede kunnskapen.

Da jeg skulle velge meg metode, hadde jeg på forhånd bestemt meg for hvilket tema jeg ønsket å skrive om. Jeg hadde også laget med et godt førsteutkast på en problemstilling, som ville dekke det jeg ønsket å skrive om. Derfor var det ikke vanskelig for meg å vite hva slags metode jeg ønsket å benytte meg av, som er intervju.

Metoden jeg valgte, ligger under det som kalles for kvalitativ metode. Kvalitativ forskning omhandler det at man baserer seg på et vidt spekter av innsamlingsmetoder. Disse metodene er intervju, observasjon, gjennomføring av prosjekter, analyser av dokumenter, bilder, videoptak og samtaler (Bergsland & Jæger 2014, s. 67). Når man jobber med kvalitativ metode, så jobber man med å oppnå en forståelse av sosiale fenomener, hvor det å kunne fortolke disse fenomenene vil få stor betydning (Thagaard 2013, s. 11). Når man gjør nettopp dette, vil blikket rettes mot menneskers hverdagshandlinger i sin naturlige kontekst. Dette kan da for eksempel være intervju av barnehageansatte. Fortolkning og kontekst vil derfor bli to svært sentrale begreper innen kvalitativ forskning. Det som er viktig å vite, det er at det er en selv som er selve instrumentet for innsamlingen av data, og det kreves bevissthet om sitt eget ståsted i forhold til det man undersøker (Dalland 2007, s. 59).

3.2. Intervju som metode

Som nevnt i teksten over, så valgte jeg intervju som min metode. Dette var et naturlig valg for meg, etter jeg hadde valgt meg ut hvilket tema og hva slags problemstilling jeg ønsket å arbeide med. Sammen med mine veiledere la jeg også frem at det var intervjuguide jeg ønsket å bruke som metode, og de var positive til dette. Bergsland & Jæger 2014, s. 70 skriver at hovedsaken med når man gjennomfører et intervju, er å få svar på de spørsmålene som blir

stilt. Derfor er det da viktig at man lager en ryddig og godt gjennomtenkt intervjuguide, hvor man vet at man får svar på de spørsmålene man ønsker å få svar på.

3.3. Planlegging av datainnsamling

Da jeg skulle påbegynne mitt arbeid med planlegging av datainnsamling, arbeidet jeg med et førsteutkast av en intervjuguide med spørsmål jeg mente ville være svært gode for å få svar på det jeg lurte på av mine informanter. Jeg var også åpen for å få tips og ideer til andre spørsmål fra mine veiledere, og det var nettopp det jeg fikk da jeg sendte mitt førsteutkast til dem.

Under neste veiledning diskuterte vi da mine spørsmål til intervjuguide som jeg hadde sendt, og jeg fikk hjelp med å formulere dem bedre. Jeg fikk også hjelp til hvordan jeg skulle sette opp min intervjuguide. Jeg hadde ikke tenkt over hvordan intervjuguiden så ut eller om spørsmålene var satt opp i en ryddig rekkefølge slik at det ble mer ryddig for meg under intervju, og mer ryddig for informanten min. Så her fikk jeg heldigvis god hjelp.

Videre etter at intervjuguiden min var godkjent, arbeidet jeg med et samtykkeskjema som jeg skulle sende til mine informanter. Her tok jeg utgangspunkt i malen som vi hadde fått på forhånd, så det var veldig greit å gjennomføre. Jeg sendte samtykkeskjema på forhånd, slik at mine informanter fikk informasjon om hvordan intervjuet ville gjennomføres. Jeg sendte også intervjuguiden min sammen med samtykkeskjemaet, slik at de hadde mulighet til å forberede seg.

Under planleggingen, ordnet jeg meg også en båndopptaker slik at jeg kunne ta opp intervjusituasjonen. Dette visste mine informanter på forhånd, og begge stilte seg positive til dette. Jeg valgte å bruke båndopptaker, rett og slett fordi jeg ønsket ikke å ha mitt fokus på å skrive underveis i intervjusituasjonen, da dette kunne bli forstyrrende for både meg og informant. Det ville vært vanskelig for meg som aktiv lytter å ta stilling til å skrive notater samtidig. (Bergsland & Jæger 2014, s. 70).

3.4. Utvalg av informanter

Når man skal velge seg informanter til intervju, så velger man å intervju så mange personer som er nødvendig for å finne ut det man trenger å vite (Bergsland & Jæger 2014, s. 70). Til min forskningsmetode så valgte jeg å benytte meg av to informanter. Den ene informanten min hadde jeg kjennskap til fra før av, og hadde på forhånd diskutert dette med tilknytning i oppstartsfasen tidligere. Derfor visste jeg at jeg ønsket å intervju denne personen, da hun hadde mange spennende tanker og ideer om tilrettelegging av nettopp dette. Den andre informanten min hadde jeg ingen relasjoner til overhode. Dette var en person jeg aldri har

verken snakket med eller møtt, men jeg valgte henne fordi jeg rett og slett trengte en informant til. Selv synes jeg dette var en veldig spennende måte å gjøre det på, ikke bare fordi det var interessant for meg å intervjuer en kjent og en ukjent person, men jeg ville også selv få innblikk i hvordan jeg selv fungerer som en datainnsamler når jeg intervjuer en jeg hadde kjennskap til, og en jeg ikke hadde kjennskap til.

3.5. Beskrivelse av gjennomføring

Da jeg skulle gjennomføre intervjuene, var det viktig for meg at vi brukte et rom i de representative barnehagene hvor vi ikke ville bli forstyrret underveis. Under det første intervjuet gikk det veldig bra. Vi fant oss et privat, lydtett grupperom hvor vi kunne gjennomføre intervjuet uten forstyrrelser fra andre. Videre valgte jeg å lese samtykkeskjema høyt for mine informanter, slik at vi begge hadde forstått det på samme måte. Etter jeg hadde lest gjennom skrev både jeg og informant under, og jeg kunne sette i gang intervjuet. Jeg startet båndopptakeren, og intervjuet gikk veldig bra. Vi fulgte intervjuguiden hele veien, og etterpå var det rom for at både jeg og informant kunne stille hverandre spørsmål dersom noen av oss følte det var noe vi ville svare bedre på/ få et bedre svar på. "Et intervju er en mellommenneskelig situasjon, en samtale mellom to partnere om et tema av felles interesse" (Bergsland & Jæger 2014, s. 72).

Da jeg skulle gjennomføre neste intervju, ville jeg også få ordnet et rom hvor vi kunne arbeide uforstyrret. Dette kunne dessverre ikke min informant garantere, da de hadde svært få rom som var private. Vi satt oss til slutt inn på et rom som var noe udefinert. Slik jeg opplevde det så var det halvveis garderobe, og halvveis et møterom. Allerede før vi fikk gjennomført intervjuet, så kom det folk gående inn og gjennom rommet vi brukte. Min informant virket ikke å bry seg om dette, så jeg gjorde mitt beste for å prøve å ikke bli forstyrret. Resten av gjennomføringen her var identisk med den tidligere. Jeg leste høyt opp samtykkeskjema, vi skrev under papiret og satt i gang med intervju. Her var det også rom for å stille spørsmål på slutten, etter vi hadde gått gjennom og svart på alle spørsmålene i intervjuguiden.

3.6 Analysearbeid

Analysearbeidet jeg jobbet med etter å ha samlet inn min data syntes jeg var svært spennende. Det første jeg gjorde etter intervju, var å tenke over hvordan jeg selv syntes intervjuet gikk, slik som Bergsland & Jæger s. 70 skriver. Dette gjorde jeg da for å få samlet tankene mine litt under situasjonen jeg nettopp var i.

Jeg valgte å gjennomføre begge mine intervju på samme dag, noe jeg selv syntes gikk veldig

bra. Jeg hadde 2 timer med pause mellom mine intervju, og brukte disse to timene på å skrive ned mine tanker rundt den første intervjusituasjonen, og hva jeg selv syntes gikk bra og hva som kunne gått bedre. Dette funket veldig bra for meg, slik at jeg da kunne dra videre på neste intervju med ferske erfaringer for hvordan jeg ville gjennomføre det nå.

Gjennom analysearbeidet skulle vi også transkribere intervjuene vi hadde gjennomført, og det var her det kanskje aller viktigste arbeidet for meg ble gjort. Det å kunne sette ordene på papir slik at man får et mer visuelt syn på hva man nettopp har snakket om var for meg en veldig god måte å arbeide på. Det er fordi under intervjusituasjonen hadde jeg selvsagt fokus på informanten og det de sa, men det var også ikke alt jeg hadde mulighet til å tenke over, da jeg opplevde at selve intervjusituasjonen gikk veldig raskt, og det var mye informasjon på kort tid.

3.7 Metodekritikk

“ Ingen metode er feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over egen metode og egne innsamlingsstrategier” (Bergsland & Jæger 2014, s. 80). Det er altså viktig å stille seg kritisk til metoden man benytter seg av. Selv om man har planlagt sin metode grundig, er det fortsatt mye som kan skje. Under intervju er det mye man kan stille seg kritisk til. Det første jeg vil nevne her er tolkninger av informanters svar. Når informant svarer, så kan feiltolkninger skje. Dette kan for eksempel skje når følelser og meninger blir formidlet og, at jeg som forsker kan oppfatte og tolke dette feil.

Noe annet man kan stille seg kritisk til under intervju er kroppsspråk og øyekontakt. Dette er noe som ikke kommer frem når man har satt seg ned og transkribert intervjuet, det forsvinner når lyd gjøres om til tekst.

3.8 Etiske retningslinjer

Når man driver med forskningsarbeid, er det viktig at jeg som forsker følger de etiske retningslinjene som følger i et slikt arbeid. “Behandlingen av personopplysninger er et viktig aspekt ved forskningsetikk, og det er lovfestet at den enkelte ikke skal bli krenket gjennom behandling av personopplysninger (Lov om behandling av personalopplysninger 2012, §1). Når man jobber med et forskningsarbeid, kan etiske dilemmaer knyttes opp til problemstillingen, undersøkelsen, innsamling av data, analyse og drøfting av datamaterialet. (Bergsland & Jæger 2014, s. 83).

Når jeg gjennomførte mine intervju, så har mine informanter det som heter informert samtykke. Informert samtykke omhandler det at informantene informeres om undersøkelsens

mål, at deres deltagelse i dette forskningsarbeidet er frivillig og at personen kan velge å trekke seg når som helst (Bergsland & Jæger 2014, s. 83). Som nevnt tidligere her hadde jeg informert mine informanter om sine rettigheter tidlig, da de fikk all denne informasjonen de trengte gjennom samtykkeskjemaet som jeg sendte på forhånd.

4 Presentasjon av funn:

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere svarene jeg fikk fra mine to intervju. Jeg har valgt å dele funnene mine i ulike kategorier og vil presentere de deretter, da jeg føler det ble mest riktig for meg og min oppgave. Mine overordnede kategorier er tatt ut i fra mine spørsmål fra intervjuguiden.

For å opprettholde et ryddig og forståelig dokument, velger jeg å betegne mine Informanter som informant 1 og informant 2.

4.1 Organisering av tilvenningsperiode

Det første jeg vil presentere er de ulike informantenes måte å organisere tilvenningsperioden på for de yngste barna i deres barnehager. Dette var det første spørsmålet jeg stilte i mine intervju, da jeg syntes det la et godt grunnlag for resten av spørsmålene som kom etterpå. Informant 1 begynner med å fortelle at de i oppstart og tilvenningsperioden så velger de å dele teamet opp i to grupper slik at de har ti barn på hver gruppe. Videre forteller hun at ikke alle barna startet på samme tid, ettersom det ikke var alle barna som hadde fylt ett år enda. Derfor hadde de en tilvenningsperiode som gikk over lengre tid, hvor de faktisk kun fikk inn ett og ett nytt barn om gangen. Hun opplevde at det var en kjempegod måte å gjennomføre oppstart på over en lengre periode på to måneder, da det ga mye mer rom for å bli godt kjent og anerkjenne det barnet mye i dets oppstart. De hadde aldri gjort det på denne måten før, men ettersom ett-åringene nå skal inn i barnehagen, og mange av de ikke fylte ett år før i september så ble det gjort slik.

Her var det rom for foreldrene til barna å være tilstede i tre dager i oppstarten, men etter disse tre dagene skulle barnet klare å være der uten foreldrene.

Hun forteller at ett år tidligere så hadde hun og de andre førskolelærerne vært på et kurs om dette med tilknytning i oppstartsfasen, og at dette var noe hun gjerne ønsket å få mer av. Og ikke bare for førskolelærerne, men for absolutt alle i teamet. Dette forklarer hun med fordi det er ikke alle som har like mye i "ryggsekken" som de har, og at det er like viktig med tilknytning for de andre ansatte i barnehagen og, ikke bare for førskolelærerne og barnehagelærerne.

Hun nevner også trygghetssirkelen, og forteller at det er en modell de ofte bruker i tilvenningen og tilknytningen som skjer her. Dette med å både være en trygg base, samtidig som du er en sikker havn. Hun har jobbet mye mer trygghetssirkelen, og det vises når hun snakker om den. Hun forteller at det er viktig at hun som trygg base støtter barnets

utforskning, samtidig som hun er en sikker havn som tar imot barnet når det søker henne. Avslutningsvis så forteller hun at hun håper at de får til å organisere oppstarten på samme måte neste år, da hun og resten av teamet opplevde at dette var den faktisk beste måten å gjennomføre det på.

Informant nummer to forteller at de først har et informasjonsmøte med foreldrene hvor de forteller hvem de er, deres satsningsområder, mål osv. Deretter får de noen papirer de må fylle ut før oppstart i august, med informasjon om barnet som foreldrene mente de trenger. Hun forteller at de er en liten enhet med fire til fem nye småbarn som begynner om høsten, og at de fordeler oppstarten over en periode slik at ikke alle starter samtidig. De lar foreldrene være tilstede i oppstarten i først tre dager, men de har ingen maks grense på dette. Dersom de ser at barnet har behov for flere dager så legger de til rette for det. De anbefaler også foreldrene at barna skal ha litt korte dager de første to til tre dagene, fordi det er mye nytt og det kan bli litt mye inntrykk på kort tid. Derfor er det viktig for barnet å trekke seg tilbake, slik at det ikke blir for mye nytt på kort tid. Videre forteller hun at dersom det nye barnet har søsken i barnehagen, så er det rom for at de kan leke sammen, eller i alle fall være i samme rom de første dagene etter foreldrene ikke er tilstede lenger. Dette gjør de fordi barnets søsken kan være med på å skape den tryggheten som barnet har behov for når foreldrene ikke lenger er tilstede.

Hun avslutter med å fortelle en praksisfortelling om oppstarten til et barn som virkelig overrasket dem. Det nye barnet hadde en søster i barnehagen, og har vært med ofte i hente- og bringesituasjoner tidligere, hvor hun har blitt kjent med barnehagens rom og personalet. Derfor forventet de at oppstarten til dette barnet skulle gå lett. Det gjorde det derimot ikke, og barnet hadde behov for å ha foreldrene sine tilstede i nærmere to uker. Barnet var så usikker at det var den beste måten for alle. De hadde prøvd en dag hvor foreldrene dro, men måtte gi opp etter tre timer fordi de ikke klarte å trøste barnet. Da måtte den en forelder komme å være tilstede med barnet resten av den dagen.

4.2 Fokus; tilknytning til barn eller voksne?

Når det kommer til hvilket fokus de har i oppstartsfasen på om barnet skal knytte seg til de voksne eller barna, forteller begge mine informanter at de har fokus på tilknytning til de voksne.

Informant 1 forteller som nevnt at de har fokus på tilknytning til de voksne, men forteller videre at dersom det er et barn som er utrygt men som leker godt med et annet barn, så gjør de

det de kan for å skape trygge rammer rundt disse to, mens en voksen alltid holder seg i nærheten. Hun forteller at de har god erfaring med at barna skal tilknytte seg de voksne, men at det selvfølgelig er noen barn som trenger mer tid enn andre på nettopp dette.

Informant 2 forteller at det er voksenkontakten de har mest fokus på i oppstarten, men forteller at de oppdager raskt at barna også har mye glede av hverandre når de begynner i barnehagen. Hun forklarer det med at de er like store og jevnaldrende, og at de derfor trekker til hverandre. Men hovedfokus deres er på tilknytning til de voksne, og at de skal være sensitive voksne som klarer å se barnet der det er. Hun forteller at de har god erfaring med dette, men at det har vært en læringsprosess for å få det til. Hun avslutter med å fortelle at oppstarten pleier å gå veldig bra, ettersom de voksne er rolige og bestemt på at dette går bra, og at det også smitter over på barna.

4.3 Skape trygge relasjoner

Dette med trygge relasjoner er viktig, og det vises av begge informantene at dette er noe de jobber med i oppstartsfasen hos de yngste barna.

Informant 1 forteller at når de skal skape trygge relasjoner så er de opptatte av å være tilstede for barna, og sitte på gulvet sammen med dem. De er også åpne for at barna skal komme å sitte på fanget når de har behov for det. Videre forteller hun at de prøver å la være å gå i dørene og forlate rommet, da dette raskt vil skape utrygge barn. Men hun forteller også videre at det er noe som kommer til å skje, og vil skje på grunn av for eksempel bleieskift osv. Da er det viktig at de andre voksne sitter på gulvet med resten av barnegruppa, slik at barna alltid ser at det har voksne rundt seg.

Informant 2 forteller at når de jobber med å skape trygge relasjoner, så er de tilstedeværende voksne som er med de på gulvet og ser de der de er. Hun forteller også at de på forhånd har spurt foreldrene om barnet har en favorittaktivitet eller favorittleke som de kan bruke dersom barnet blir trist. De har mye fokus på bruk av trøsteobjekt når de skal skape trygge relasjoner, noe jeg vil gå nærmere inn på lenger ned i presentasjoner av funn.

4.4 Primærkontakter

Både informant 1 og informant 2 fortalte at de ikke har noe primærkontaktsystem i sine barnehager. Informant 1 forteller at deres filosofi baserer seg på at det skal være en voksen

som er tett på barnet i oppstartsfasen, men forteller videre at ettersom de jobber skift så er det vanskelig at det nye barnet kun skal basere seg på en voksen i oppstartsfasen. Men hun forteller at de prøver så godt det lar seg gjøre, at det er samme voksen som skifter bleier, legger og tar opp barnet etter sovetid. Så hun forteller at de har noe som er tilnærma et primærkontaktsystem, men at hun allikevel ikke vil kalle det for det ettersom de jobber skift. De ønsker at barnet skal bli like godt kjent med alle de voksne på avdelinga. Videre forteller hun at det er førskolelærerne som kaller inn samtaler, og har samtaler dersom det er behov for det.

Informant 2 forteller at de har en felles forståelse av at de ikke benytter seg av primærkontakter, faktisk har de aldri brukt det forteller hun. Hun forklarer det med at de er en ganske så liten enhet med få barn på få voksne, så der kjenner de alle hverandre godt og blir godt kjent med hverandre. Derfor har de heller fokus på at det nye barnet selv skal få lov til å bestemme selv hvilken voksen det vil knytte seg til, basert på kjemi.

4.5 Foreldresamarbeid

Når det kommet til foreldresamarbeid, så begynner informant 1 med å fortelle at de bruker å ha et informasjonsmøte for alle nye foreldre før sommerferien, der de får den informasjonen de trenger, og at de videre forteller hvordan de arbeider med tilknytning i oppstartsfasen. Jeg spør om de sender ut noe skriftlig informasjon til foreldrene på forhånd, men hun forteller at det gjør de ikke.

Videre forteller hun når det kommer til foreldresamarbeid at de (førskolelæreren) bruker å kalle inn til møte med foreldrene etter at barnet har vært i barnehagen først etter fjorten dager, og deretter etter åtte uker. Disse samtalene går ut på å innhente den informasjonen om barnet som personalet trenger å vite for å gi barnet den beste opplevelsen av barnehagen som det kan få. Gjennom disse samtalene får de vite om det er noe traumer som har hendt barnet, noe de på være ekstra oppmerksomme på, om det skjedde noe spesielt under svangerskapet osv. Dette er informasjon førskolelæreren da bringer videre og forteller om i teammøter, slik at alle skal ha lik informasjon om barnet. Dette fordi det kan ha noe å si om tilknytninga, og om det er noe som kan påvirke barnets tilknytning.

Informant 2 forteller at de har et informasjonsark som de gir til foreldrene når de er på besøksdag før sommerferien. Videre forteller hun at de snakker med foreldrene på forhånd, og

blir godt kjent med de på den måten. De har også gjerne foreldre som har hatt barn i barnehagen før, og derfor kjenner de godt. Jeg spurte om jeg kunne få en kopi av dette informasjonsbrevet, og hun svarte med at hun gjerne ville sende det på mail til meg.

Dessverre ble dette glemt bort både av meg og informant, og jeg har derfor ikke fått muligheten til å se på det informasjonsskrivet.

Videre forteller hun at når det kommer til foreldresamarbeid og oppstart, så har de ingen makstid på hvor lenge foreldrene får lov til å være i barnehagen før de må dra. De ser heller barnets behov, og hvis de har behov for at foreldrene er tilstede i mer enn tre dager som gjerne er normalen, så er det absolutt rom for det.

4.6 Trøsteobjekt

Dette med trøsteobjekt var faktisk ikke en del av min intervjuguide, men som jeg følte ble veldig vesentlig å ta med etter å ha sett på resultatene av et av mine intervju. Informant 1 nevner faktisk ingenting om noen form for trøsteobjekt i oppstartsfasen for de yngste barna i barnehagen. Mens hos informant 2 så nevnes dette med trøsteobjekt, da nærmere bestemt smokk, deres favorittmusikk eller favorittaktiviteter. I oppstartsfasen får barna i denne barnehagen benytte seg av disse trøsteobjektene hele dagen, dersom de føler behov for det. Dette forklarer informant 2 med å si det at det skaper en viss trygghet for barna, som de selvfølgelig ønsker å oppnå i oppstartsfasen. Videre forteller hun at når de opplever at barna er blitt trygge, starter de med avvenning av disse trøsteobjektene. Hun forklarer det med at de rett og slett ikke har behov for det lenger, og at smokken kun brukes når de skal sove.

5 Drøfting av funn

I denne delen vil jeg nå drøfte mine funn opp mot den teorien jeg har valgt å ta med i teoridelen, for å besvare min problemstilling som er: *Hvordan kan barnehagelærere legge til rette for trygg tilknytning i oppstartsfasen for de yngste barna i barnehagen?*

Jeg har valgt å ta for meg stikkordene tilknytning, foreldresamarbeid, tilvenning og trøsteobjekt som sentrale og overordnede kategorier, fordi jeg mener dette er de stikkordene som er viktigst for meg for å svare på min problemstilling.

5.1 Tilknytning

Som nevnt i min teoridel, så kan tilknytning beskrives som så mangt. Jeg har tatt utgangspunkt i Bowlby sin definisjon, som Hart og Schwartz skriver i sin bok:

Tilknytning er hos Bowlby et medfødt atferdssystem som regulerer barnets atferd i samspill med omsorgspersonen, og hvor den voksne med sin mer integrerte og modne struktur stabiliserer barnet og gir dert en beskyttelse som øker dets overlevelsesmuligheter. (Hart & Schwartz 2009, s. 65)

Etter å ha presentert funnene, er det åpenbart at tilknytning for mine informanter omhandler at enkeltbarnet skal bli trygg på en annen person enn sine hovedomsorgspersoner.

Begge mine informanter forteller det at de har sitt fokus på at de nye yngste barna skal knytte seg til det voksne personalet fremfor andre barn. Informant 1 nevner derimot at dersom de oppdager at et barn er utrygt på de voksne men er nært knyttet til et annet barn, så legger de vekt på å legge til rette for at disse barna er sammen i ulike situasjoner, samtidig som det er en voksen tilstede. Det synes jeg er en fin alternativ måte å gjøre det på. Informant 2 forteller som nevnt tidligere det at de lar barna selv få velge hvem de vil knytte seg til, basert på kjemi. Da får barnet i tilvenningsperioden selv oppdage hvilken voksen det føler det får mest kjemi til, og dermed blir barnets følelser og meninger tatt på alvor. Her vil jeg nevne barns medvirkning, fordi det kommer så fint frem i nettopp denne situasjonen: "barns synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet" (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2017, s. 40). Et barn i den alderen de er i når de tidligst kan starte i barnehagen kan åpenbart merke seg, og vise hvilken voksen det har kjemi med.

Informant 1 nevnte også at de ikke har et spesifikt primærkontaktsystem, og begrunnet det med at det er fordi de jobber skift, og ikke vil at barnet kun skal måtte forholde seg til den personen hele tiden. På den ene siden kan det vises forståelse for, ettersom barnet vil være i barnehagen lengre i løpet av en dag enn sin tilknytningsperson. Derfor er det viktig at barnet klarer å forholde seg, og knytte seg til andre voksne for sin egen trygget. På en annen side

ville det være en trygghet for barnet å kun måtte knytte seg til en person i oppstarten, for at oppstarten skal bli så oversiktlig, ryddig og trygg for barnet som overhode mulig. Trygghetssirkelen blir kun nevnt av informant 1 gjennom intervjuprosessen. Som nevnt tidligere er trygghetssirkelen en modell som viser oss hvordan de grunnleggende behovene henger sammen. Den er bygget på mange år med forskning rundt begrepet tilknytning. Modellen er oval, og viser to åpne hender på venstre side. Den øvre delen i modellen viser når barnet lærer seg å utforske verden. (Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad 2013, s. 25). Hun nevner det at de har fokus på at de voksne skal være en trygg base, samtidig som de skal være en sikker havn for barnet. Trygghetssirkelen demonstrerer veldig fint hvordan man i oppstartsfasen for de yngste barna kan legge til rette for at barnet både kan utforske, samtidig som det kan trekke seg tilbake når det trenger en pust i bakken, en pause. I ettertid ser jeg at jeg gjerne ville hatt med et spørsmål i min intervjuguide rundt dette med trygghetssirkelen, da det er en så fin modell som viser barns grunnleggende behov, hva de trenger av de voksne. Heldigvis fikk jeg et kort svar fra informant nummer 1, men jeg skulle ønske jeg kunne fått noe informasjon fra informant nummer 2 også, hvordan de jobber med trygghetssirkelen eller om de i hele tatt faktisk tar den i bruk i sin hverdag i barnehagen og i oppstartsfasen.

5.2 Foreldresamarbeid

Som presentert i funn, er foreldresamarbeid noe som legges vekt på ved oppstartsfasen hos de to ulike informantene. Forskjellen er at de gjør det på en noe forskjellig måte. Det viktigste er at de har felles mål. Rammeplan 2017 s.22 skriver det at ‘‘Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling’’. Begge informantene fortalte at de hadde et møte med foreldrene eller foresatte før sommerferien, hvor viktig informasjon om barnehagen blir utgitt.

Daglig samarbeid med foreldre kommer man ikke foruten når man arbeider i barnehage.

Noe av det som er spesielt med barnehagen, er at foreldrene og personalet møtes daglig i forbindelse med at barnet bringes og hentes. Dette er en unik mulighet til å bli kjent og til å ha felles fokus på barnet. Uformell, daglig småprat om barnet utgjør en viktig del av foreldresamarbeidet i barnehagen (Drugli 2017, s.71).

Samarbeidet som personalet har med barnas foreldre eller foresatte ser vi derfor at er svært viktig, og det er viktig at personalet gir nok informasjon til foreldre før barnas oppstart.

Fagereng 2015, s. 81 skriver ‘‘barn påvirkes av foreldrenes tanker og følelser omkring barnehagestart’’ og jeg støtter meg til dette. Trygge foreldre gir trygge barn.

Jeg vil også trekke inn Glaser, 2013, s. 66. Hun skriver det at når barnehagen tilrettelegger for en gjensidig kommunikasjon mellom foreldre og personale, så kan det ha en videre positiv effekt på barnets trivsel i barnehagen. Og det vises også i mine funn, at begge informanter gjør det de kan for å legge til rette for en god og gjensidig kommunikasjon mellom foreldre/foresatte og personalet.

5.3 Tilvenningsperioden

I intervjuene som jeg har gjennomført, kommer det frem at begge informantene vektlegger høyt det å forberede tilvenningen allerede før de starter i barnehagen. Som nevnt i mine funn ved tilvenning, så nevner begge informantene at de har møter med nye foreldre allerede før sommeren. Her får de all informasjon de trenger før deres barn skal starte i barnehagen. Informant nummer 1 sier jo at de har møte med foreldrene både to uker, og åtte uker etter oppstart. Dette er møter hvor førskolelæreren eller barnehagelæreren skal få den informasjonen om barnet som foreldrene/foresatte mener er viktig å vite. Det vil altså si at de får denne informasjonen en god tid etter barnet har startet i barnehagen. Informant 2 nevner derimot at de deler ut et papir før sommeren, hvor foreldre eller andre foresatte skal skrive ned den informasjonen de mener er nødvendig for personalet å vite før oppstart. Når det er slike forskjeller på de to barnehagene, er det viktig at det uansett er en god dialog mellom foreldre og personale. Her vil jeg også trekke inn Glaser 2013, s. 65 som sier "barnets trivsel, utvikling og læring er i stor grad knyttet til kvaliteter i samarbeidet mellom hjem og barnehage".

En annen ting som var interessant i tilvenningsperioden, var at verken informant 1 eller informant 2 benyttet seg av primærkontakter i sine barnehager. Informant 1 kunne fortelle at de har noe tilnærma primærkontaktsystem hvor det er *en* voksen som har et spesielt fokus på det enkelte barnet i oppstarten, mens informant 2 fortalte at de hadde mer fokus på kjemi, og at barnet selv kunne velge hvilken voksen det ville forholde seg til. Jeg syntes dette var noe spesielt først, da jeg av erfaring vet at det å benytte seg av et primærkontaktsystem har vist seg å være svært betryggende for barn i oppstartsfasen. Som Broberg Hagström og Broberg 2014, s. 133 skriver, så vil det å ha en primærkontakt ha en stor betydning for barnet, nettopp fordi det kan gi barnet mulighet til å skape en trygg og tillitsfull relasjon til hvert fall en voksen som kan fungere som barnets midlertidige tilknytningsperson når det nå er adskilt fra sine foreldre. Men når man ser resultatet på deres svar i funn, så vil jeg si at de begge informantene har funnet metoder som er svært tilnærmet primærkontaktsystemet allikevel, så jeg synes det virker som om de har gode erfaringer og resultater av sine måter å gjøre det på.

I tilvenningsperioden er det også viktig at man ser de yngste barnas behov. Drugli 2017, s. 32-34 skriver at små barns grunnleggende behov er trygghet og omsorg, forutsigbarhet og stabilitet i relasjoner. Begge informantene gir en opplevelse av at de har høyt fokus på trygghet og omsorg under tilvenningen. De nevner begge at det å anerkjenne barnets følelser, være tilgjengelig og forstå barnas uttrykk og behov er viktig, og at de jobber aktivt med dette ved å være på gulvet med barna i oppstarten. I tillegg nevner informant 2 dette med trøsteobjekt, som fremstår som en trygghet når de yngste barna er nye i barnehagen. Omsorg opplever barna gjennom å få sine grunnleggende behov som mat, soving og bleieskift dekket av personalet. Forutsigbarhet er som sagt det andre Drugli (2017) nevner, og det er det ingen av mine informanter som nevner i sine intervju. Jeg hadde heller ikke dette som spørsmål på min intervjuguide, så det var heller ikke noe jeg forventet å få svar på. Men vi vet at små barn trenger forutsigbarhet. Dette er fordi det ikke er mulig å forberede barna på hva som skal skje ved å fortelle dem verbalt (Drugli 2017, s.33). Det tredje Drugli (2017) nevner, er som sagt stabilitet i relasjoner. Når et lite barn skal begynne i barnehagen, bruker de vanligvis en god del tid på å bli kjent med de nye menneskene. Begge informanter nevner jo at når barna skal tilvennes barnehagen, så har de fokus på barnets tilknytning til de voksne. Da er det viktig at det er en viss stabilitet i personalet, slik at det ikke kommer inn nye voksne hele tiden. Dette kan være med på å skape utrygge rammer for barnet.

5.4 Trøsteobjekt

I presentasjon av funn som omhandlet trøsteobjekt, der så vi fra informant 2 at de var tilhengere av å bruke trøsteobjekt for å gjøre oppstarten trygg og god for de yngste barna i barnehagen. Man kan også kalle trøsteobjekt for et overgangsobjekt, da begge har en grunnleggende verdi med å gjøre overganger enklere for små barn, her nærmere bestemt overgang fra hjem til barnehage. Bruk av trøsteobjekt støttes også opp av Gerd Abrahamsen. Gerd Abrahamsen 2013 refererer til Winnicott når hun skriver om overgangsobjekt. Winnicott sier det at "overgangsobjektene minner barna om det som ikke er tilstede, men som likevel finnes. Ved hjelp av overgangsobjektet behersker små barn på en symbolsk måte fraværet av foreldrene eller sine nære omsorgspersoner" (Abrahamsen 2013, s. 76). Det som er viktig å vite er at omsorgspersonen for barnet kan ikke velge ut hva som er et overgangsobjekt. Det er barnet selv som må velge ut dette. Winnicott belyser det at det er ikke selve objektet som er viktig for barnet, det er hva det symboliserer som spiller en rolle. (Abrahamsen 1997). Derfor kan vi her se at det å ha et overgangsobjekt, kan være med på å støtte opp under en trygg og god tilknytning når de yngste barna skal inn i barnehagen.

6 Oppsummering og avslutning

6.1 Oppsummering og avslutning

I min bacheloroppgave har jeg forsøkt å finne svar på min problemstilling som er følgende;

Hvordan kan barnehagelærere legge til rette for trygg tilknytning i oppstartsfasen for de yngste barna i barnehagen?

Etter jeg har gjennomført en kvalitativ forskningsmetode som er intervju hvor jeg intervjuet to førskolelærere, føler jeg nå at jeg har fått bedre innsikt i hvordan en barnehagelærer kan legge til rette for en trygg tilknytning i oppstartsfasen for de yngste barna i barnehagen. Jeg sitter nå inne med mye mer informasjon, og har fått innsikt i viktigheten med å planlegge tilvenningen slik at det oppleves som best mulig for både barn, foreldre, foresatte og personalet i barnehagen. Det er flere elementer som må til for å gjøre overgangen så enkel som mulig. Først og fremst vil jeg si etter denne oppgaven, at min forståelse er at det aller viktigste er at personalet har kunnskap og erfaringer med tilknytning og tilvenning tidligere. Da kan de bruke de erfaringene de har fra før, til å legge til rette for den beste oppstarten for barnet. Når man skal jobbe med småbarn ser jeg også at det er viktig å vite mye om de yngste barna, for å få en god forståelse av hvorfor ett-åringen gjør som han gjør. Man må vite hvilke signaler man må fange opp. Det er viktig at vi gjør vårt absolutt beste for at oppstarten skal bli så trygg som mulig.

En ting jeg vil nevne er at det finnes absolutt ingen fasit, det finnes ikke *en* 'rett' måte å legge til rette for trygg tilknytning på. En er nødt til å se barnet som et enkeltindivid, og arbeide ut i fra deres egne behov. Selv om et barn kanskje ikke hadde behov for å ha foreldrene tilstede i mer enn tre dager, så betyr ikke det at det gjelder alle barn. Et annet barn kan ha behov for å ha foreldrene tilstede i nærmere to uker. Det ser vi gjennom denne oppgaven.

Avslutningsvis så vil jeg si at jeg har fått et mye bedre innsyn i hvordan en barnehagelærer kan legge til rette for trygg tilknytning for de yngste barna i barnehagen, og jeg sitter nå med mye mer kunnskap om nettopp dette, som jeg tror og håper vil være svært nyttig for meg når jeg er ferdig utdannet barnehagelærer, og skal tre inn i en rolle som barnehagelærer og pedagogisk leder.

7 Litteraturliste

7.1 Litteraturliste

Abrahamsen, G. (1997). *Det nødvendige samspillet*. Tano Aschehoug.

Abrahamsen, G. (2013) *En god start i barnehagen - toleranse for avskjed i tårer og tid til det nødvendige*. I Haugen, S., Løkken, G., og Røthle, M. (red.) Småbarnspedagogikk.

Fenomenologiske og estetiske tilnærminger. (2. utg.) (s. 69-83) Oslo: Cappelen Damm

Bergsland, M.D., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*.

Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Bowlby, J. (1988) *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London:

Routledge.

Brandtzæg, I. Torsteinson, S. Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforl.

Broberg, M. Hagström, B. Broberg, A (2014). *Tilknytning i barnehagen. Hva betyr trygghet for lek og læring?* Cappelen Damm Akademisk

Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Akademisk

Drugli, M.B. (2017). *Liten begynner i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.

Fagereng, K.M. (2015). *Velkommen til barnehagelivet: Oppstart og tilvenning for barn og voksne*. Oslo: Kommuneforl.

Glaser, V. (2013). *Foreldresamarbeid: barnehagen i et mangfoldig samfunn*.

Universitetsforlaget

Hart, S & Schwartz, R. (2009) *Fra interaksjon til relasjon. Tilknytning hos Winnicott,*

Bowlby, Stern, Schore & Fonagy. Oslo: Gyldendal akademisk.

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo:

PEDLEX Norsk skoleinformasjon

Kvello, Ø. (2008). *Oppvekst: Om barn og unges utvikling og oppvekstmiljø*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Pettersen, R.J. (2010). *Suksess i barnehagen*. SEBU forlag.

Sigsgaard, E. Madsen, R. Haslund, R. (2010). *Småbarna*. Cappelen Akademisk

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*.

Fagbokforlaget

Trygghetssirkelen [bilde]. (2017). Hentet fra

<https://www.barnehage.no/artikler/trygghetssirkelen-som-verktoy-i-tilvenningsperioden/428752>

8 Vedlegg

8.1 Intervjuguide

Bakgrunnsspørsmål:

- Hvor lenge har du jobbet på småbarnsavdeling?
- Hva slags utdanning har du?
 - eventuelle kurs i forhold til tilknytning..

- Kan du fortelle litt om hvordan dere organiserte tilvenningsperioden i denne barnehagen i høst?

- Hva mener du er det viktigste når helt nye småbarn skal begynne i barnehagen?

- Har dere noen skriftlig informasjon dere gir til foreldre om tilvenningsperioden? Kan jeg få en kopi av denne?

- Hvordan fungerte denne tilvenningsperioden? Er det noe dere var spesielt fornøyd med? Er det noe dere ville gjort annerledes fordi det ikke fungerte så godt?

- Hvor ligger deres fokus i oppstartsfasen, er det barnets tilknytning til andre barn eller voksne?

- Hva gjør dere for å skape trygge relasjoner til de yngste barna?

- Hvordan jobber dere med tilknytning i deres barnehage?

- Benytter barnehagen seg av primærkontakter for barna? I så fall hvorfor/hvorfor ikke?

8.2 Samtykkeskjema

Til

Dato:

Mitt navn er Anja Malene Vatvedt-Måsøy, jeg er tredjeårs student ved Dronning Maud Minne Høgskole og jeg skal skrive en bacheloroppgave rundt dette med tilknytning.

Tema for oppgaven er tilknytning i barnehagen, rettere sagt: hvordan kan barnehagelærere legge til rette for trygg tilknytning i oppstartsfasen i for de yngste barna i barnehagen.

Deres deltagelse i dette intervjuet vil innebære et intervju, og jeg ber om tillatelse til å til å ta lydopptak av samtalen. Intervjuet vil ta ca. 15-20 minutter.

Etter gjennomført intervju vil jeg transkribere mitt innsamlede data, og taleopptak vil bli slettet med en gang transkriberingen er gjennomført. Det er kun jeg som har tilgang til data. Hele transkriberingen vil anonymiseres, det vil ikke være mulighet å vite hvem informanten er.

Du kan når som helst trekke deg fra deltagelse i intervjuet, og alle data om deg vil da bli slettet.

Veiledere:

Monica Bjerklund. Mbj@dmmh.no

Ingrid Bjørkøy. Ibj@dmmh.no

Dersom det er noe spørsmål, er det bare å kontakte meg med informasjonen nedenfor.

Med vennlig hilsen

Anja Malene Vatvedt-Måsøy

Email: Anjamalenevm@gmail.com

Tlf: 99566757

.....

Jeg samtykker i å delta i

.....

Sted/ dato

.....

Underskrift

8.3 Trygghets sirkelen

© Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell, 1999

